

Svobodová, Iva

Modální imperativ

In: Svobodová, Iva. *Morfologie současného portugalského jazyka. II, Sloveso*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2014, pp. 173-174

ISBN 978-80-210-7041-7; ISBN 978-80-210-7044-8 (online : Mobipocket)

Stable URL (handle): <https://hdl.handle.net/11222.digilib/131255>

Access Date: 17. 02. 2024

Version: 20220831

Terms of use: Digital Library of the Faculty of Arts, Masaryk University provides access to digitized documents strictly for personal use, unless otherwise specified.

7. MODÁLNÍ IMPERATIV

Imperativ, neboli **rozkazovací způsob** (port. *imperativo*) je slovesný způsob, jímž se vyjadřuje přímý rozkaz, požadavek či zákaz. V mnoha případech může znít použití imperativu hrubě a nezdvořile. Rozkaz proto bývá mnohdy popisován zdvořilejší cestou skrze použití jiného způsobu. V portugalštině lze použít kondicionálu nebo imperfekta s modálním slovesem *poder*.

Ve většině jazyků se imperativ používá zejména ve 2. osobě, k níž se mluvčí obvykle obrací. Mnohdy však lze vyjádřit rozkaz i v jiné osobě – časté je tzv. **trojčlenné paradigma**: 2. osoba jednotného čísla a 1. a 2. osoba množného čísla. V 1. osobě množného čísla se používá zpravidla jako výzva do vlastních řad.

Cantemos e dancemos! „Zpívejme a tancujme!“

V písmu se výpovědi obsahující imperativ ukončují:

- vykřičníkem, jedná-li se o kategorický požadavek (*Okamžitě odejdi!*);
- v ostatních případech tečkou, jedná-li se zejména o zdvořilou žádost (*Prosím, otevři okno.*).

Jednorázové příkazy se obvykle vyjadřují použitím dokonavého slovesa (např. *Faz!* „Udělej!“), příkazy s dlouhodobou platností se vyjadřují použitím statického, procesuálního nebo stavového slovesa odstranit (např. *Pensa nisso!* „Mysli na to./Promysli si to.“), příkazy opakované se pak vyjadřují lexikálně (např.: *Tome duas pílulas por dia.* „Užívejte dvě tabletky denně.“). Zákazy (záporné příkazy) mívají zpravidla dlouhodobou platnost, proto se v záporu tvoří imperativ především od sloves, které jsou atelické povahy (např. *Não cantes!* „Nezpívej!“)

Rozkazovací způsob má v portugalštině vlastní tvary jen pro 2.osobu jednotného a množného čísla. 2. osoba jednotného čísla se tvoří odtržením koncovky *-s* a ve většině případů je shodná se 3.osobou jednotného čísla přítomného času oznamovacího způsobu:

cantas ► *cantas – s = Canta. Canta!!* „(On) zpívá.= Zpívej.“
pões ► *pões –s = Põe. Põe!* „(On) pokládá. Polož!“

Imperativ 2. osoby množného čísla se tvoří odtržením *-s* od 2. os. mn. č. oznamovacího způsobu přítomného času:

cantais ► *cantais – s = Cantai!!* „Zpívejte.“
pondes ► *pondes –s = Ponde!* „Položte!“

U ostatních osob se používá tvaru konjunktivu přítomného času. U zvratných sloves platí pro pozici zvratného zájmena stejná pravidla jako u klitických zájmen.

KLADNÝ ROZKAZOVACÍ ZPŮSOB:**Nezvratná slovesa.****Zvratná slovesa.**

-	Falemos!	-	▪Lavemo-nos!
Fala!	Falai!	Lava-te!	▪Lavai-vos!
Fale!	Falem!	Lave-se!	Lavem-se!

- U první a druhé osoby množného čísla u kladného imperativu zaniká u slovesného tvaru koncovka - s.

U záporného rozkazovacího způsobu se ve všech osobách používá konjunktivního tvaru. U zvratných sloves se pak zvratná zájmena staví před sloveso.

ZÁPORNÝ ROZKAZOVACÍ ZPŮSOB:**Nezvratná slovesa.****Zvratná slovesa.**

-	Não falemos!	-	Não nos lavemos!
Não fales!	Não faleis!	Não te laves!	Não vos laveis!
Não fale	Não falem!	Não se lave!	Não se lavem!